

Xalqınun adını ıcalıdan görkəmli alim, əziz dost

Bu günlərdə üzücü bir xəbər məni sarsıtdı. Tanınmış azərbaycanlı alim, tibb elmləri doktoru, professor, Böyük Britaniya Kral Cəmiyyətinin üzvü, Amerika Birləşmiş Ştatları Puerto-Riko Universitetinin professoru Səbzəli Cavadovun vəfatı xəbərini alıb çox məyus oldum.

Bu, tək mənim üçün yox, bütövlükdə Azərbaycan elminə ağır itkidir. Doğma Vətənimizi xaricdə yüksək səviyyədə təmsil edən, uzun illər Kanadanın və ABŞ-ın universitetlərində çalışmış, Azərbaycanın tanınmış biokimyəvi və fizioloq alimi, tibb elmləri doktoru, professor Səbzəli Əbil oğlu Cavadov 2024-cü

il iyunun 4-də 64 yaşında vəfat etmişdir.

Səbzəli Cavadov 1960-cı il mayın 20-də Xaçmaz rayonunda anadan olmuşdur. 1977-ci ildə Bakı şəhərində Kimya-biologiya təmayüllü respublika liseyini bitirmiş, 1977-1983-cü illərdə Piroqov adına 2-ci Moskva Tibb İnstitutunun (indiki Piroqov adına Rusiya Milli Tədqiqat Tibb Universiteti) Tibbi-biologiya fakültəsində, 1983-1986-cı illərdə SSRİ Tibb Elmləri Akademiyası Ümumittifaq Kardiologiya Elmi Mərkəzinin Eksperimental Kardiologiya İnstitutunun aspiranturasında təhsil almışdır. 1986-cı ildə "Biokimya" və "Kardiologiya" ixtisas-

ları üzrə tibb elmləri namizədi elmi dərəcəsinə almışdır. 1986-1993-cü illərdə Azərbaycana dönərək Elmi-Tədqiqat Kardiologiya İnstitutunda respublikada ilk Eksperimental kardiologiya laboratoriyasını təşkil etmişdir. 1992-ci ildə Rusiya Kardiologiya Elm-İstehsalat Kompleksi (indiki Rusiya Milli Tibbi Elmi-Tədqiqat Kardiologiya Mərkəzi) və Rusiya Xalqlar Dostluğu Universitetinin müştərək elmi şurasında doktorluq dissertasiyasını müdafiə etmişdir. 1993-2003-cü illərdə Azərbaycan Tibb Universitetində Biokimya kafedrasının professoru olmuş və eyni zamanda Hüceyrə patologiyasının biokimyası problem elmi-tədqiqat laboratoriyasına rəhbərlik etmişdir. 1993-2003-cü illərdə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Ali Attestasiya Komissiyasının sədr müavini vəzifəsində çalışmış və Komissiyanın Rəyasət Heyətinin üzvü olmuşdur.

2003-2008-ci illərdə Kanadanın Qərbi Ontario Universitetinin (indiki Qərb Universiteti) Tibb fakültəsinin dəvəti ilə Kanadaya köçərək elmi tədqiqatlarını bu universitetdə davam etdirmiş, 2009-cu ildən ABŞ Puerto Riko Universitetinin Tibb fakültəsinin professoru və Ürək mitoxondriyalarının tədqiqi elmi laboratoriyasının rəhbəri olmuşdur.

Tanınmış alim ABŞ Stenford Universiteti tərəfindən hazırlanmış reyting cədvəlinə görə,

2022 və 2023-cü illərdə dünyanın ən çox istinad edilən top 2% alimlərinin siyahısına daxil edilmişdir. Professor S.Cavadov Amerika

nın Prezidenti yanında Ali Attestasiya Komissiyasının (AAK) Rəyasət heyətinin üzvü olduğu illərdə Səbzəli müəllim də Komissiyanın sədr müavini və

üzvlərini – tanınmış professor və akademikləri - Adilə Namazovanı, Ziyad Səmədzadəni, mərhum Yaşar Qarayevni, mərhum İlham Məmmədovnu, mərhum Ələkbər Süleymanovu, Rafiq Mehdiyevni, Leyla Məmmədovanı, Süleyman Əliyarovnu, Rövşən Xəlilovnu, Bəhram Əsgərovnu və Fəxrəddin Veysəlovnu yada salıram. Bu alimlərin Azərbaycanın müstəqilliyinin ilk illərində respublikamızda elmi və pedaqoji kadrların atestasiyasında oynadığı rol çox böyük və əvəzolunmazdır. Atestasiya prosesində yaranmış gərginlik, xüsusilə AAK-dan elmi ad və dərəcələri almaq üçün böyük narazılıq və müxtəlif dövlət və hökumət orqanlarına saysız-hesabsız şikayəti mənim AAK-da keçirdi-

26 İYUN SİLAHLI QÜVVƏLƏR GÜNÜDÜR!

Ordumuzla qürur duyuruq! Yaşasın, Azərbaycan Ordusu!

Kardioloqlar Cəmiyyətinin fəxri üzvü (2015), Amerika Fizioloqlar Cəmiyyətinin (2009), Amerika Redoks Biologiya və Tibb Cəmiyyətinin (2015), Amerika Milli Sağlamlıq İnstitutunun (2017) və Amerika Kardiologiya Cəmiyyətinin elmi qrant komitələrinin üzvü (2015), İngiltərə (2012), Belçika (2010), Çexiya (2011) və Xorvatiyanın (2010) elm fondlarının üzvü, tibbi və biotibbi tədqiqat sahəsində 10-dan çox elmi jurnalın redaksiya heyətinin üzvü, 4 jurnalda qonaq redaktor və 30-dan çox jurnalda rəyçi olmuşdur. Səbzəli Cavadov vətənpərvərliyi və milli dövlətçiliyə sədaqəti ilə vətəninə xaricdə yüksək səviyyədə təmsil edirdi. *O, hər il vətənə gələrkən bir sıra ali təhsil ocaqlarında, Azərbaycan Tibb Universitetində, Xəzər Universitetində, Vəli Axundov adına Tibbi Profillaktika İnstitutunda, Bakı Dövlət Universitetində konfranslar, müəllimlər və seminarlarla çıxış etməklə yanaşı, gənc tədqiqatçılara elmi işlərində məsləhətlər və müəyyən problemlərin həll olunmasında tövsiyələr verirdi. Hazırda onun Azərbaycanda hazırladığı yüksəkixtisaslı kadrlar həm xarici ölkələrdə və həm də ölkə daxilində müxtəlif vəzifələrdə çalışırlar.*

Səbzəli müəllimlə bizi uzun illərin dostluğu bağlayırdı. İndi onun haqqında keçmiş zamanlarda danışmaq mənə çox çətin və ağırdır. Vətəndən uzaqda yaşasa da, bütün xoş, əlamətdar günlərimdə mənə zəng vurur, hal-əhval tutardı. Azərbaycana hər gəlişində görüşür, söhbətləşərdik. Vətən sevgisi, gələcək üçün narahatlığı hər sözlərində, hər cümləsində sezilirdi. Bu təəssübkeş, mehriban insanın gülürüz çöhrəsi həmişəlik yaddaşıma həkk olunub... Mən Azərbaycan Respublikası-

zifəsində işləyirdi (1993-2003-cü illər). Elm və təhsil işçilərinin atestasiyasına rəhbərlik etmiş şəxs idi Səbzəli müəllim. AAK-ın sədri isə mərhum akademik Azad Mirzəcəzadə idi.

Səbzəli müəllim Azad müəllimi özünə örnək bir rəhbər, müəllim hesab edirdi. Xatırlayıram, Azad müəllim haqqında təsisçisi olduğum "İqtisadiyyat" qəzetinə müsahibəsində deyirdi: "Mərhum Azad Mirzəcəzadə ensiklopedik biliklərə malik olan, neft və digər mayelərin mexanikasının öyrənilməsi sahəsində keçmiş SSRİ-də və eləcə də dünyada tanınmış alimlərdən biri olmuşdur. Azərbaycanda Azad müəllim səviyyəsində idrak və analitik qabiliyyətə malik ikinci alim tanımırıam. Məhz onun dəvəti ilə 1993-cü ildə AAK-a gəlməyi və 10 ilə yaxın sədr müavini vəzifəsində çalışmışam. Bəlkə də, idarə etməkdə böyük təcrübəsi olmasa da, onun elmin bütün sahələrini bilməsi, güclü analitik təfəkkürü və prinsipi allığı alimlərin atestasiya olunmasında, onların elmi və təhsil potensiallarının araşdırılmasında və qiymətləndirilməsində mühüm rol oynayırdı. Əlbəttə, "elmi adlar və dərəcələr yalnız layiq olan alimlərə verilir", - demək yanlış olardı, çünki AAK-a daxil olan çoxsaylı sənədlərin içərisində alimlik adına layiq olmayanların sayı çox idi və ümumi daxil olan işlərin yalnız 15-20 faizi AAK-dan mənfəi rəy alırdı. Hesab edirəm ki, həqiqətdə bu faiz 45-50% olmalı idi. Azad müəllim AAK-da atestasiya prosesinə və elmi ekspertizaya respublikanın tanınmış alimlərini cəlb etmişdi. Bu gün böyük məmnuniyyətlə 1993-2003-cü illərdə bilavasitə Azad müəllimin rəhbərliyi altında AAK-ın rəyasət heyətinin

yim bu dövrü çox mürəkkəb və əsəbi bir dövr kimi yadda saxlamışdır. Lakin bütün bu çətinliklərə baxmayaraq, AAK-dakı bu 10 illik fəaliyyətim Azərbaycanın müstəqilliyinin ilk illərində respublikanın dövlətçiliyinə xidmətin bir hissəsi kimi qiymətləndirirəm. Bu gün də Azad müəllimin hər bir azərbaycanlı üçün örnək olası bir mülahizəsi öz aktuallığını itirməyib. O deyirdi ki, hamı soruşur - "Azərbaycan mənim üçün nə edib?", lakin hər bir azərbaycanlı özündən soruşmalıdır: "Mən Azərbaycan üçün nə etmişəm?"... AAK-la bərabər Azad müəllim həm də eyni müddətdə - 1993-2003-cü illərdə Dövlət Elm və Texnika Komitəsinin sədri işləyirdi. İki mühüm dövlət vəzifəsindən başqa o, ADN-da kafedra müdiri və müxtəlif ictimai təşkilatlarda fəaliyyət göstərirdi. Qeyd etməliyəm ki, AAK-ın fəaliyyəti və Azad müəllimin mövqeyi mərhum prezident Heydər Əliyev tərəfindən birmənalı dəstəklənir və yüksək qiymətləndirilirdi". Bəli, Səbzəli müəllim sözünü deməyi bacaran, etirazını bildirən və bunu elmi dəlillərlə sübut edən bir alim idi. O, səmimi dost, qayğıkeş ata, mehriban baba, gözəl ailə başçısı idi. Bu yazını hazırlayarkən Səbzəli müəllimlə olan şəkillərimizə baxıram. Birlikdə işlədiyimiz illəri, hər dəfə Vətənə dönəndə görüşlərimizi xatırlayıram. Bütün şəkillərdə çöhrəsində təbəssüm var. Və yaxşı ki, var. Bundan sonra o, mənim xatirimdə, qəlbimdə gülürüz, mehriban, əziz bir dost kimi qalacaq. Dostum Səbzəli Cavadovun əziz xatirəsi onu tanıyanların qəlbində daim yaşayacaq.

Akademik Ziyad SƏMƏDZADƏ